

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ
DALIA GRYBAUSKAITĖ

CERN PARODOJE „ACCELERATING SCIENCE“ ATSKLEIDŽIAMOS VISATOS PASLAPTYS

Tai, kad pasaulis sudarytas iš mažiųjų dalelių, atrodo savaime suprantama. Ko gero, viena ar dviem ausimis esame girdėję apie Higgso bozoną, Didžiojo sprogimo teoriją, Didįjį hadronų priešpriešinių srautų greitintuvą. Tačiau ar iš tikrųjų žinome, kas tai yra?

Nuo kovo vidurio Nacionaliniame fizinių ir technologijos mokslų centre (NFTMC) veiks nemokama Vilniaus universiteto (VU) organizuojama Europos dalelių fizikos laboratorijos (CERN) paroda „Accelerating Science“. Plakatais, interaktyviomis instaliacijomis, filmukais ir kompiuteriniais žaidimais pasakojama Visatos atsiradimo istorija, pristatomi didžiausiame pasaulyje dalelių greitintuve vykdomi eksperimentai, neįžiūrimų dalelių ypatumai.

YPAČ TINKA MOKSLEIVIAMS

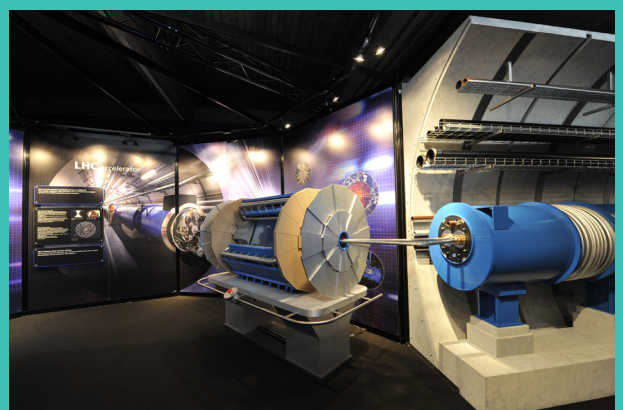
„Accelerating Science“ skirta visiems, besidomintiems Visatos ištakomis, dalelių prigimtimi, fundamentaliųjų mokslų galia ir potencialu. Penkiose patalpose – mokslo paslapčių erdvėse – bus pristatomos skirtingos mokslo temos.

Parodą sudaro:

- tunelis, kuris nukelia lankytoją į Didžiojo sprogimo momentą;
- Didžiojo sprogimo erdvė, kurioje supažindinama su Visatos istorija;
- dalelių zona, demonstruojanti materijos sandarą;
- paslapties zona, pasakojanti apie materiją ir Visatą;
- CERN tyrimų zona, atskleidžianti, kaip vykdomi tyrimai Didžiajame hadronų greitintuve.

„Accelerating Science“ ekspozicija griaua įsigalėjusį stereotipą, esą fundamentalusis mokslas nesuprantamas ir nuobodus. Parodos koordinatorius, CERN dirbantis VU Teorinės fizikos ir astronomijos instituto vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Andrius Juodagalvis teigia, kad šiuolaikiniai fundamentaliūs tyrimai parodoje „Accelerating Science“ pateikiami itin vizualiai ir paprastai. Ji sukurta specialaus pasirengimo neturinčiai auditorijai, todėl gerai tinka moksleiviams, fizikos mokytojams ir tiesiog smalsuoliams.

„Ekspozicija labai vaizdi ir įtraukianti. Susipažindami su CERN greitintuvų istorija lankytojai atras jau žinomas fundamentalias daleles, sužinos, kaip kosminių mastelių reiškiniai siejasi su submikroskopinėmis dalelėmis. Jie išvys dalelių detektoriaus ir protonus kreipiančių dipolių magnetų modelius“, – sako dr. A. Juodagalvis. Anot jo, Didysis hadronų greitintuvas – galingiausias tokio pobūdžio įrenginys pasaulyje – leidžia rinkti protonų ir švino branduolių susidūrimų duomenis, reikalingus smulkesnių dalelių ypatybėms tirti.

ILGAMETIS BENDRADARBIAVIMAS

Vilniaus universiteto rektorius prof. Artūras Žukauskas mano, kad „Accelerating Science“ žadins lankytojų smalsumą. „Simboliška, kad ši unikali paroda pradės veikti naujųjų mokslo centrų atidarymo metu. Savo dydžiu ir vaizdingumu ji gerokai pranoks Lietuvoje iki šiol vykusias CERN instaliacijas. Parodos ypatumas tas, kad jos lankytojus aptarnaus tikri profesionalai – Vilniaus universiteto mokslininkai, daugelį metų dirbantys bendruose projektuose su CERN, paskelbę šimtus publikacijų elementariųjų dalelių fizikos srityje. Todėl šios parodos, kuri veiks iki pat vasaros vidurio, poveikį Lietuvos visuomenei, ypač jaunimui, sunku pervertinti“, – teigia jis.

Šveicarijoje ir Prancūzijoje įsikūręs CERN – didžiausias pasaulyje mokslinių tyrimų centras, kuriame dirba mokslininkai iš 113 pasaulio šalių. 2500 darbuotojų institucijoje dirba nuolat, dar apie 12 tūkst. kasmet atvyksta trumpam. Su CERN laboratorija susijęs ne vienas Nobelio premijos laureatas. CERN didžiuojasi Didžiuoju hadronų greitintuvu, kuriame buvo atrastas Higgso bozonas. Jį numatę mokslininkai 2013 m. įvertinti Nobelio fizikos premija.

Švietimo ir mokslo viceministrė Svetlana Kauzonienė džiaugiasi, kad pastaraisiais metais Lietuvos ryšiai su CERN itin suaktyvėjo. „CERN projektuose dalyvauja Lietuvos mokslininkai ir studentai, kurie parsiveža į Lietuvą naujas žinias, mokslinius kontaktus, įgytą kvalifikaciją. Į CERN susipažinti su moderniausia fizikos srities įranga vyksta mūsų šalies fizikos mokytojai. Šios organizacijos darbuotojų amžiaus vidurkis – 26 metai. Vien šis faktas – puiki motyvavimo priemonė moksleiviams ir studentams rinktis mokslininko ar tyrėjo karjerą“, – sako ji.

Bendradarbiavimo sutartį su CERN Lietuva pasirašė dar 2004 m. VU su šia organizacija dirba nuo 1993 m. Lietuva dabar siekia platesnio bendradarbiavimo – asocijuotosios narystės.

VU rengiama CERN paroda „Accelerating Science“ vyks Nacionaliniame fizinių ir technologijos mokslų centre (Saulėtekio al. 3, Vilnius). Paroda duris lankytojams atvers **kovo 16 d.** ir veiks iki **liepos 15 d.** Įėjimas nemokamas. Grupėms, pageidaujantioms ekskursijų su gidais, siūloma išankstinė registracija. „Accelerating Science“ eksponatai sukurti finansuojant H. Dudley Wrighto fondai.

Parodą „Accelerating Science“ globoja Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Darbo laikas:
I–V 10.30–18.00
VI 10.00–16.00

Grupių registracija į ekskursijas:
www.vu.lt/CERN

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA